

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

підготовки бакалавра
спеціальності 231 Соціальна робота
освітньо-професійної програми Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота

Луцьк – 2022

Силабус навчальної дисципліни «Система соціальних служб» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота»

Розробник: Бичук І.О., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, кандидат філософських наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

Чернета С.Ю.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма,освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота, Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 4
		Семестр 8-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські)20 год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8год.
ІНДЗ: немає		Форма контролю: екзамен

2. Інформація про викладача

ППП Бичук Ірина Олександрівна

Науковий ступінь кандидат філософських наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація роб. тел. (0332) 24-12-01, Bychuk.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

3. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. На даний час є особливо актуальними знання сучасних тенденцій розвитку соціальної сфери, пізнання сутності законів та закономірностей її організації, включення соціального ресурсу у здійснювані перетворення, розуміння актуальності регулювання взаємовідносин і взаємодії класів та соціальних прошарків у трансформаційному суспільстві. Принципи організації соціальних служб, історія та етапи створення системи державних та недержавних організацій, які надають соціальні послуги; головні засади соціальної роботи та перспективи розвитку соціальних служб в Україні; моделі взаємодії та співпраці різноманітних соціальних служб та суб'єктів соціальної роботи на рівні громад – основні питання, які вивчає дисципліна «Система організації соціальних служб».

2. Пререквізити: «Охорона праці в галузі соціальної роботи», «Система соціального захисту», «Правове регулювання соціального забезпечення».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Система організації соціальних служб» є ознайомлення студентів із принципами, закономірностями становлення і розвитку соціальних служб, що сприятиме професіоналізації їх діяльності у сфері соціальної роботи.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з основами організації діяльності соціальних служб у періодрозбудови нових соціально-економічних відносин;
- висвітлити необхідність соціальної підтримки певних категорій і верств населення;
- сформувати у студентів професійне, гуманне ставлення до роботи з різними соціальними групами на різних її рівнях;
- аналіз основних нормативно-законодавчих актів, що регулюють надання соціальних послуг окремим категоріям клієнтів і окреслення відповідних напрямів роботи соціальних служб;
- виявлення механізмів реалізації соціальної допомоги стосовно потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- визначення особливостями використання інтегрованого підходу у наданні соціальних послуг.

4. Результати навчання (Компетентності):

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

Програмні результати навчання:

ПРУ1. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРУ2. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

ПРУ4. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах

ПРУ5. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРУ8. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРУ 9. Забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

ПРК1. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРАiВ 6. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРАiВ 7. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль I. Основи організації роботи та планування діяльності соціальних служб						
Тема 1. Організація діяльності соціальних служб	12	2	2	7	1	ПР/УО/4
Тема 2. Організація процесу надання соціальних послуг	12	2	2	7	1	ПР/УО/4
Тема 3. Організаційно-правові аспекти соціальної роботи в Україні	11	2	2	7		ПР/УО/4
Тема 4. Планування діяльності соціальних служб. Структура соціальних служб	12	2	2	7	1	ПР/УО4
Разом за модулем I	47	8	8	28	3	16
Змістовий модуль II. Основні напрями, форми і методи системної роботи соціальних служб						
Тема 5. Загальні стратегії соціальної роботи в соціальних службах	13	2	2	8	1	ПР/УО/4
Тема 6. Специфіка соціальних технологій у системі соціальних служб	12	2	2	7	1	ПР/УО/4
Тема 7. Форми та методи роботи в соціальних службах	12	2	2	7	1	ПР/УО/4
Тема 8. Інноваційні технології в роботі інтегрованих соціальних служб	13	2	2	8	1	ПР/УО/4
Тема 9. Соціальні інновації у соціальних службах	11	2	2	7		ПР/УО/4
Тема 10. Соціальне проектування у соціальних службах	12	2	2	7	1	ПР/УО/4
Разом за модулем II	73	12	12	44	5	24

Види підсумкових робіт						Бал
ІНДЗ						-
Модульна контрольна робота № 1						МКР/30
Модульна контрольна робота №2						МКР/30
Всього годин / Балів	120	20	20	72	8	120/100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з форм навчання або симбіоз у формі он-лайн лекцій для студентів з індивідуальним планом навчання або заочної форми навчання, а також для студентів, які мають пропуски з поважних причин та/або під час карантинних обмежень, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

² / *Форма контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

³ У випадку набору студентів менше 15 (малокомплектна група) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі. Теми не розглянуті аудиторно опрацьовуються студентами самостійно.

5. Завдання для самостійного опрацювання

В процесі навчання студенти вивчають рекомендовану літературу, виконують запропоновані навчальним курсом завдання. Даний розділ містить контрольні запитання з допомогою яких відбувається самоконтроль на етапі підготовки до практичних занять.

Перевірка повноти і якості виконання завдань, виконаних в рамках самостійної роботи, виконується в процесі практичних занять, співбесідах, індивідуальних консультацій.

1. Проаналізуйте використання інформаційних технологій в діяльності соціальних служб (на прикладі будь-якої соціальної служби Вашого міста/села).

2. Дотримання прав потенційних отримувачів соціальних послуг (на прикладі будь-якої соціальної служби Вашого міста/села).

3. Проаналізуйте особливості діяльності соціальних служб на рівнях відомчого підпорядкування.

4. Охарактеризуйте програму соціальної роботи в соціальних службах.

5. Визначте ефективність та результативність стратегії державної соціальної служби в Україні.

6. Зазначте основні методи соціальної профілактики.

7. Вкажіть канали передачі соціальної інформації.

8. Проаналізуйте індивідуальну форму роботи в соціальних службах.

9. Зазначте методологічні основи соціальної роботи.

10. Охарактеризуйте методи роботи соціальних служб: соціолого-статистичні, психолого-педагогічні, медико-соціальні.

11. Проаналізуйте раннє втручання як технологію соціальної роботи.

12. Визначте основні напрями роботи інтегрованих соціальних служб.

13. Проведіть SWOT-аналіз соціальної служби (будь-якої на вибір).

14. Проаналізуйте інноваційний процес у соціальних службах.

15. Зазначте стратегії подолання стримуючих чинників

16. Опишіть сутність проектної діяльності у соціальних службах.

17. Ознайомитись з методикою виявлення сімей, які потребують соціального супроводу.

18. Запропонувати тематику інтерактивних дискусій, круглих столів та семінарів для мультидисциплінарних груп фахівців, що працюють в кризових центрах.

19. Запропонуйте послідовність дій соціального працівника кризового центру у ході короткотривалого консультування просвітницько-рекомендаційного характеру.
20. Визначити особливості організації консультативної, профілактичної та реабілітаційної роботи з сім'ями в умовах спеціалізованих служб.
21. Розробити методичні рекомендації для соціальних працівників, що супроводжують прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.
22. Оцінити ефективність роботи спеціалізованих служб з наряду реабілітації дітей з функціональними обмеженнями.
23. Проаналізуйте методи і форми індивідуальної роботи з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями.
24. Проаналізуйте дії фахівців (психологів, соціальних працівників, соціальних педагогів, лікарів, юристів тощо) закладів соціального спрямування (за вибором) на кожному етапі комплексної реабілітації: діагностичному, корекційному (корекційно-відновлювальному), профілактичному.
25. Обґрунтувати доцільність використання форм та методів соціальної роботи при здійсненні соціального супроводу неповнолітніх, молоді, що повернулася з місць позбавлення волі.
26. Обґрунтувати доцільність використання форм та методів соціальної роботи консультативних пунктів: у слідчих ізоляторах; у виправних колоніях.
27. Розробити тематику соціально-психологічних тренінгів з профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі. Для кожної тематики визначити: вікову групу; категорію; стать; мету; визначити тривалість (кількість днів, годин, кількість занять).
28. Розкрити суттєві ознаки відмінності телефонного консультування від інших видів психологічної допомоги
29. Охарактеризуйте принципи психологічного консультування. Укажіть ознаки несприятливого прогнозу щодо подальшої роботи з клієнтом.

6. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів у формі екзамену, визначеного навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному силабусом дисципліни. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем

(комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Отримати екзамен студент може автоматично за сумою набраних балів. Для того, щоб отримати залік автоматично, студенту необхідно отримати не менше 75 балів за виконання Змістового модуля I, Змістового модуля II та Модульної контрольної роботи №№ 1, 2.

Отже, максимальна оцінка за 100-бальною шкалою є сумою оцінок за: Змістовий модуль I+ Змістовий модуль II + Модульна контрольна робота № 1 + Модульна контрольна робота № 2 = 16+24+30+30=100 балів.

8. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

9. Рекомендована література

Основна

1. Безпалько О. В. Соціальна робота в схемах і таблицях: навч. посіб. / О. В. Безпалько. К.: Логос, 2003. 105 с.

2. Бичук І.О. Організація соціально-педагогічної роботи з сім'єю в соціальних службах. *Соціальна робота з сім'ями : теорія, моделі, ефективні практики* : колективна монографія / за ред. В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. С.113-131.

3. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод, матеріали для тренера / О. В. Безпалько та ін.; Під заг. ред. І. Д. Зверєвої. К.: Наук, світ, 2011. 69 с.

4. Інноваційні моделі соціальних послуг: Проекти Українського фонду соціальних інвестицій / за ред. Н. В. Кабаченко. К.: ЗАТ «ВПОЛ», 2016. 320 с.

5. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / автор.- упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверєва, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та ін. К.: Фенікс, 2007. 528 с.

6. Кубіцький С.О. Організація діяльності соціальних служб: навч.-метод. комплекс. К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2015. 62 с.

7. Cherneta Svitlana, Bychuk Iryna Components of gender competence of social

service providers. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. Lublin. 2019. № 3/4 (27/28). P. 42-50.

Допоміжна

1. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді: теоретико-методичні основи. К.: Наук. світ, 2006. 363 с.

2. Бичук І. Надання соціальних послуг в умовах воєнного стану. *Педагогіка [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали XIII Міжнародної науковопрактичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення» (18 травня 2022 р.) / за ред. В. З. Антонюка, С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2022. С. 21-24.*

3. Бичук І. Соціальний захист населення як напрям соціальної політики. *Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Луцьк, ЛНТУ, 2022. С. 11-13.

4. Бичук І., Дубинчук М. Організація соціально-педагогічної роботи в соціальному гуртожитку. *Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення : європейський та національний вимір : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (27-29 травня 2021 року) / за заг. ред. С.Ю. Чернети*. Луцьк : ФОП Іванюк В.П., 2021. С. 73-76.

5. Ісаченко В. П. Проблеми формування позитивного іміджу керівника соціальної служби / В. П. Ісаченко, Н. В. Левченко. // Збірник наукових праць Херсонського державного університету «Педагогічні науки» – Херсон, 2017. – № 80. – С. 152–155.

6. Ісаченко В. П. Теоретико-методичні основи використання методу супервізії у закладах соціальної сфери. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/9913>

7. Ісаченко В. П., Гончар І. Г. Ведення випадку у соціальній роботі: актуальні методи та особливості. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/arkhiv-publikatsii/568-generalinformation/naukovi-chasopysy-tdpu/pedahohichninauky/publikatsii/10109-vedennya-vypadku-u-sotsialniy-robotiaktualni-metody-ta-osoblyvosti-dokumentuvannya>

8. Картер Ричард. Опіка над дітьми: сім'я і держава. Вплив інституційної форми виховання на розвиток дітей (моніторинговий звіт]. - К.: Логос, 2005. - 88 с.

9. Програма підготовки соціальних працівників інтегрованих соціальних служб. / За заг. ред. І. Д. Зверєвої, В. О. Кузмінського, І. Саммон. К.: ПБО «Кожній дитині» в Україні 2006. 34 с.

10. Робота в громаді: практика й політика. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 180 с.

11. Сатановська Л. А. Організація соціальної роботи з різними групами клієнтів: навч. посіб. К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України. 2008. 308 с.

12. Система соціальних служб і служб соціальної роботи [Навч.-метод. комплекс] /укл. Мирошніченко Н.О. К.: Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2010. 40 с.

13. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько та ін.; За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. К.: Наук. світ, 2009. 233 с.

14. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. К.: ДЦССМ, 2006. 536 с.

15. Соціальний супровід сімей, що опинились у складних життєвих обставинах: метод. посіб. / автор.-упорядн. І. Д. Зверева, В. О. Кузьмінський, З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко та ін. К.: ДЦССДМ, 2007. 84 с.

16. Тимошко Г. М. Організація діяльності державних і спеціалізованих служб : навчальний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 248 с.

17. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: навч.посіб. К.: ДЦССМ, 2002. 132с.

Електронні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України (наук. Бібліотека ім. Вернадського)
3. <https://i-soc.com.ua/ua/edition/ukrainske-suspilstvo/> – Українське суспільство: моніторинг соціальних змін
4. www.msp.gov.ua – Міністерство соціальної політики України
5. <http://www.vocsssdm.co.ua/> - Волинський обласний центр соціальних служб
6. <http://www.social.lutsk.ua/> – Департамент соціальної політики Луцької міської ради
7. <https://www.lutskrada.gov.ua> – Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Луцької міської ради